

**SOSYOLOJİK
DÜŞÜNME
PRATİK UYGULAMA KİTABI**

**SOSYOLOJİK
DÜŞÜNME
PRATİK UYGULAMA KİTABI**

**VINCENT RYAN
RUGGIERO**

Çeviri
Doç. Dr. Ali Arslan

ARGEDA

Araştırma Geliştirme Eğitim ve Danışmanlık Merkezi

Copyright © 2013 **ARGEDA**

ARGEDA (Araştırma Geliştirme Eğitim ve Danışmanlık Merkezi Tic.Ltd.Şti.)

Bu kitabın, yapılan anlaşma ile Türkçe'ye tercüme, yayın, satış ve dağıtım hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince ARGEDA Araştırma Geliştirme Eğitim ve Danışmanlık Merkezi Tic. Ltd. Şti'ye aittir. Kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Orijinal adı: A Guide to Sociological Thinking
Orijinal Yayınevi: ABD, Birleşik, Krallık, Yeni Delhi
Kitabın Adı: Sosyolojik Düşünme Rehberi
Yazar: Vincent Ryan Ruggiero
Çeviri: Doç. Dr. Ali Arslan
Baskı: Alioğlu Matbaacılık /İstanbul

1. Baskı Kasım 2013
2. Baskı Aralık 2015

ISBN: 978-605-85617-1-7

Redaksiyon ve Hazırlayan:
Doç. Dr. Ali Arslan
www.aliarslan.net
www.aliarslan.sakarya.edu.tr
Email:
aliarslan@sakarya.edu.tr
aliarslan@argeda.com.tr
Tel: 0542 625 45 47

Kapak: Uyum Ajans / Seher Şengül
Resimler: Sevda Akat

ARGEDA Araştırma Geliştirme Eğitim ve Danışmanlık Merkezi Tic. Ltd. Şti
Akdeniz cad. No 12/3 Fatih-İstanbul
yayin@argeda.com.tr
www.argeda.com.tr
Tel : 0212 531 72 81 • Faks: 0212 531 81 48

TÜRKÇE BASKIYA ÖNSÖZ

Misafir öğretim üyesi olarak gittiğim Amerika'dan ayrılacağım günlerde karşılaştığım ve ele geçirmek için çok özel bir çaba harcadığım bu kitabın, sosyolojik düşünmenin ve sosyolojik bakış açısının pratiğe geçirilmesinde önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyorum. Kitabın içeriğinden önce, beni kendisine çeken yanı, rehber niteliğindeki başlığına duyduğum güven olmuştu. İçeriğini incelediğimde ise; içeriğin de, adına uygun bir şekilde gayet başarılı olduğunu gördüm.

Sosyoloji Bölümü öğretim üyesi olarak; görebildiğim kadarıyla, ülkemizde; öğrenciler mezun oluncaya kadar, genellikle teorik bilgiler öğreniyor, fakat kendi başlarına, sosyal olayları disiplinli bir şekilde, düşünüp analiz edebilecekleri bir yetkinliğe ulaşamıyorlar. Okutmuş olduğum, Sosyolojik Düşünme ve Yazma dersinde, ihtiyacını duyduğum, sosyolojik düşünme örneklerini yabancı kaynaklardan karşılamaya çalışıyor ve bunu pratik olarak gösteren bir kitabın varlığına şiddetle ihtiyaç duyuyordum. Sosyolojik Düşünme çerçevesinde var olan birkaç kitap, sosyolojik düşünmeyi tanımlıyor, anlatıyor, ancak bunun pratiğe aktarılması ile ilgili zihni eğitme noktasında pek yardımcı olamıyordu.

Hem düşünmeyi öğretmeyi, hem de sosyolojiyi birlikte ele alan Ruggiero'nun bu kitabı, zihnin elastikiyet kazanması için, önemli bir destek sağlıyor. Bloom'un sınıflandırması ile bilginin öğrenilme aşamalarındaki bilme, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme aşamaları dikkate alındığında, olayları sosyolojik olarak gerçek anlamda yorumlayıp değerlendirebilmek için bu aşamalara emek harcatıcı, böyle bir kitaba ihtiyaç olduğu inancıyla, okuttuğum dersten de cesaret alarak, bu kitabı tercüme ettim. İnanıyorum ki eser, sosyoloji bölümleri öğrencileri ve öğretim üyeleri başta olmak üzere, sosyal olay ve analiz etmeyi, yorumlamayı ve bu yoldaki birikimini kuvvetlendirmeyi arzu eden herkes için bir el kitabı niteliğindedir.

Tercüme yaparken metne sadık kalınmaya çalışılmış, ancak çok minik de olsa, dilimizde karşılığı olmayan bazı kavramlarda, metnin ruhunu bozmayacak şekilde, Türkçe'de kullanılan kavramlar tercih edilmiştir. Çalışmanın Amerika'da yazıldığı ve örneklerin de buna uygun olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak kitapta aşılana çalışılan metodoloji ve alışkanlıklar kazanıldığında Türkiye'de veya dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen sosyal olay ve olguları değerlendirme gücü de kazanılmış olacaktır. Bu nedenle alıştırma yaparken, kitapta verilen örneklere ilaveten, içinde yaşadığımız başka güncel olay ve olgular da örnek olarak kullanılabilir. Eser, teorik amaçlı olmadığı için, sosyolojik düşünmenin uygulamaya dönüştürülmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla hatırlatıcı ve yönlendirici olarak Türkçe baskıya özel bir ek olarak, günlük örnek bölümü konulmuştur.

Yayına hazırlama aşamasında emeği geçen herkese; özellikle, Uyum Ajans başta olmak üzere; kapağı ve yayına hazırlayan Seher Şengül, karakalem resimleri çizen Sevda Akat, kitabı baştan sona okuyup tashih yapan sevgili öğrencilerime çok teşekkür ederim. Eserin Türkçe okuyucusu için faydalı olmasını dilerim.

Doç. Dr. Ali Arslan
Sakarya Üniversitesi
Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

TÜRKÇE İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Bu kitabın tercüme edilmesinin en büyük nedeni sosyolojik düşünme biçimini teoride bırakmayıp, düşünmeyi sosyolojik olay ve olgulara pratik olarak uygulama çabasında olmasındadır. Batılı teorisyenlerin ürettiği sosyolojik teorileri ezberleyip, bunları kendi coğrafyamızda yaşadığımız olay ve olgulara uyarlayamamak veya kendi kavramlarımızla konuşamamak sosyoloji öğrencileri için önemli bir eksikliklerdir.

Tercümesini yaptığım ve “Sosyolojik Düşünme ve Yazma” dersinde yardımcı ders kitabı olarak kullandığım ve sosyoloji öğrencilerini önceleyerek hazırlanan bu kitap, tüm toplumsal analiz yapmak isteyenler için önemli bir yöntem teklif etmektedir. Kitapta, her ne kadar bize ait olmayan örnekler çoğunlukta ise de, zihnin sosyal olayları analiz edip değerlendirecek şekilde eğitilmesine ve önemli katkı sağlamaktadır. Kitapta tutulması tavsiye edilen günlük uygulamasını öğrencilerimizle birlikte hep birlikte tutmaya ve sosyoloji bilgilerimizi günlük olay ve olguların analizi için kullanmaya çalışıyoruz. Hergün elimizde bulunan ve bir el kitabı olarak kullandığımız eser aracılığı ile sosyolojik düşünmeyi pratiğe aktarmaya çalışıyoruz. Bu arada elbette çok olumlu ve az da olsa maddi hatalar ile ilgili tepkiler aldım.

İkinci baskıya geçerken hem belirtilen maddi hataları dikkate alarak hem de tercüme kokusunu olabildiğince yok etmeye çalışarak kitabın tercümesini baştan aşağı yeniden gözden geçirdim. Bu gözden geçirme sürecinde, özellikle tercümenin birebir yapılamaması ve dillerin kendi yapılarından kaynaklanan söyleyiş farklılıkları nedeni ile Türkçe söyleyişte farklı ifade edilen sözleri Türkçe okuyucusu için olabildiğince rahatlatarak hale getirmeye çalıştım.

Çalışmanın, toplumu anlamaya çalışan okuyucular ve özellikle sosyolojik analiz yapmaya çaba gösteren, meslek içindeki öğretim elemanı ve öğrenciler ile birlikte, bütün sosyoloji camiası için faydalı olmasını diliyorum, emeği geçen herkese ayrı ayrı teşekkür ediyorum. 15.12.2015

Doç. Dr. Ali Arslan

İstanbul

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	13
1. Düşünmenin Sosyolojideki Rolü.....	15
1.1. Sosyoloji'deki Yaygın Konular.....	21
1.2. Düşünme Süreci: Düşünmenin 3 Aşaması.....	24
1.2.1 Yansıtıcı.....	25
1.2.2 Yaratıcı.....	25
1.2.3 Eleştirel.....	27
1.3. Düşünme Kalıpları.....	27
1.4. Düşünme ve Öğrenme.....	30
1.5. <i>Sorgulama</i>	34
2. Etkili Düşünürlerin Özellikleri.....	35
2.1. Düşünen Bir Kişinin Özellikleri.....	37
2.1.1. Bilimsel Tutum.....	37
2.1.2. Görüş Sınırlılıklarının Farkındalığı.....	39
2.1.3. Merak.....	40
2.1.4. İstek ve Gelişme Çabası.....	42
2.1.5. Hataları Kabul Etmeye İstekli Olma.....	46
2.1.6. Kesin İnançlara Olumlu Bakış.....	47
2.1.7. Tarafsızlık.....	48
2.1.8. Anlaşmazlık ve Eleştiriye Açık Olma.....	49
2.2. <i>Sorgulama</i>	52
3. Yansıtıcı Düşünme.....	53
3.1. Yansıtıcı Düşünme İçin Umut Verici Alanlar.....	56
3.1.1. Tartışmalı Konuların İhmal Edilen Tarafı.....	56
3.1.2. Eğer Eleştirilebilirse, Nadir Olan Popüler Fikirler.....	58
3.1.3. Açık Çelişkiler ve Saçmalıklar.....	60
3.1.4. Saygın Teoriler ve Araştırma Perspektifleri.....	61
3.2. Yansıtıcı Düşünmeye Başlama.....	65
3.3. Bir Demet Örnek Soru.....	67
3.4. Bir Günlük Tutmak.....	69
3.4.1 Fikirleri Yakalamak.....	70
3.4.2 Fikirleri Anlamak.....	71
3.5. <i>Sorgulamalar</i>	73
4. Yaratıcı Düşünme.....	75
4.1. Yaratıcı Düşünme İçin Gerekenler.....	77
4.1.1. Problem Tanımını Netleştirme.....	78
4.1.2. Delil Toplama.....	79
4.1.3. Mümkün Olan Bütün Yorum ve Kararları Düşünme.....	85
4.1.4. Yaratıcı Düşünmeden En Fazlasını Alma.....	90
4.2. <i>Sorgulamalar</i>	90
5. Eleştirel Düşünme.....	93
5.1. Eleştirel Düşünme İçin Bir Strateji.....	96
5.1.1. En Mantıklı Fikre Karar Verme.....	96
5.1.2. Tartışmanızı Oluşturma.....	100
5.1.3. Tartışmanızı Değerlendirme.....	101
5.1.4. Kusurlu Öncül.....	101
5.1.5. Kusurlu Sonuç.....	105
5.2. <i>Sorgulamalar</i>	110

6. Ahlaki Kararlar Verme.....	111
6.1. Ahlaki Karar Vermede Yetersiz Temeller.....	115
6.2. Ahlaki Kararlar İçin Uygun Bir Temel.....	117
6.2.1. Temel Prensipte: Kişilere Saygı.....	118
6.2.2. Karar Verme Kriteri.....	120
6.2.3. Üç Tamamlayıcı Prensipte.....	123
6.2.4. Ahlaki Kararlar Verme: Bir Strateji.....	124
6.3. <i>Sorgulamalar</i>	125
7. İkna Edici Tartışma Oluşturma.....	127
7.1. İkna Edici Bir Tartışma Oluşturma.....	130
7.1.1 Tartışmanın Sağlam Olduğundan Emin Olma.....	130
7.1.2 Dinleyicilerinizi Tanıma.....	130
7.1.3 Ortak Bir Noktadan Başlama.....	133
7.1.4 Sonuç İfadelerinizi Netleştirme ve Destekleme.....	134
7.1.5 Tarafsızlığın Gösterilmesi.....	136
7.1.6 Mantıksız İsrarlardan Kaçınma.....	136
7.1.7 Etkili Konuşma Prensiplerini Gözetleme.....	137
7.2. <i>Sorgulamalar</i>	138
8. Sosyolojik Konuları Tartışma.....	139
8.1. Tartışmaları Verimli Hale Getirme.....	142
8.1.1 Tartışmalara Hazırlanma.....	143
8.1.2 Uyuşmazlığa ve Yeni Kavrayışlara Açık Olma.....	143
8.1.3 Başkalarını Dinleme.....	145
8.1.4 Her Bir Kişinin Bakış Açısını Tanımlama.....	146
8.1.5 “Grup Düşünmesinin” Farkında Olma.....	147
8.1.6 Karmaşıklıkta Kabullenme.....	147
8.1.7 Derinlemesine Sorular Sorma.....	147
8.1.8 Hangi Fikrin En Mantıklı Olduğuna Karar Verme.....	149
8.1.9 İşbirliğine Açık ve Saygılı Olma.....	150
8.1.10 Kendi Katkınızı İzleme.....	150
8.2. <i>Sorgulamalar</i>	151
9. Sosyolojideki Çağdaş Konular.....	153
Kaynaklar.....	159
İndeks.....	163
Günlük Örneği.....	169

GİRİŞ

Yüzyıl boyunca çeşitli eğitim felsefecileri, öğretme işinin; sonradan hatırlamaları ve yeniden kullanmaları için, öğrencilere bilgi sunmaktan ibaret olmadığını sürekli vurguladılar. Her ne olursa olsun, bu şekilde öğrenilenlerin çabucak unutulacağına; dolayısıyla öğreticinin, önceki dönemlerde öğretilenlerin yeniden gözden geçirilmesi için fazlaca bir zaman ayırması gerektiğine dikkat çektiler. Buna karşılık öğrencilerin de; derse zihinsel olarak katılmaları, disiplindeki uygulamacıların karşılaştıkları konularla boğuşmaları, fikir üretmek ve değerlendirmek için strateji geliştirmeye çalışmaları halinde, öğrendiklerinin daha derin ve daha kalıcı olması beklenir.

Stanford Üniversitesinden Lee Shulman, bilgiyi 3 geniş grupta sınıflandırmaktadır: Önergeler (olgusal bilgi), belli bir disiplinindeki gerçek durumlar ve süreçler (bilişsel stratejiler). Diğer disiplinlerde olduğu gibi, birçok modern sosyoloji ders kitabı, önergeler bilgisi ile mükemmel örnekler ortaya koymakta, bazıları da bunu vaka bilgileri ile yapmaktadır. Maalesef çok azı, eğer varsa; bunu, bilişsel öğrenmenin merkezi parçası olan süreç bilgisi ile yapabilmektedir.

Bu kitap, sosyoloji öğrencilerinin zihinsel (bilişsel) öğrenimlerini artırmak için hazırlanmıştır. Bu nedenle, eğitimdeki; **eleştirel, yaratıcı ve yansıtıcı** düşünme biçimleri, aktif öğrenme ve problem temelli eğitimler de dâhil olmak üzere, bazı reform nitelikli anlayışlara dikkat çekmektedir.

Kitabın amaçları şunlardır:

- Entelektüel çevreyi takdiri, sosyolojik sorgulama macerasını ve bu sorgulamanın öğrencilerin hayatına uygunluğunu tanımayı sağlamak
- Yansıtıcı, yaratıcı ve eleştirel düşünme olan düşünme süreçlerinin üç aşamasını anlamayı geliştirmek
- Düşünme süreçlerini sosyolojik problemlere uygulama becerisini geliştirmek
- Düşünme mükemmelliğine yönelik alışkanlık ve tutumlar geliştirmek
- Öğrencileri, disiplinin tartışılan konularına girmeye teşvik etmek

Bu kitap, yardımcı bir eserdir; dolayısıyla bilgiyi, sosyolojiye giriş dersi kitaplarında olduğu gibi sunmamaktadır. Bölümlerin ayrıştırılması, yapı ve içerikler hakkındaki bütün kararlar, kitabın amacı çerçevesinde; öğrencilere sosyoloji hakkında daha derinlikli ve etkili düşünmeyi öğrenmelerine yardımcı olmak amacıyla verilmiştir. Öğrencilerin eğilimine daha yakın olduğu için, kitapta verilen birçok örnek, makro değil, mikro bakış açısıyla kullanılmıştır.

1. DÜŞÜNMENİN SOSYOLOJİDEKİ ROLÜ

Yaygın yanlış anlamaların aksine, sosyoloji; ne bir sosyal çalışmadır, ne de toplum hakkında ortaya konulan sağduyulu düşüncelerin bir koleksiyonudur. Sosyoloji; kolektif insan davranışının bilimsel çalışmasıdır ve odak noktası, diğer bilimlerden, özellikle diğer sosyal bilimlerin çoğundan daha geniştir. Biyoloji, hayvan ve bitki yaşamının fiziksel doğasına; psikoloji, insan davranışına; antropoloji, insan ve toplumların kökeni ve gelişimi üzerine odaklanmaktadır. Fakat sosyoloji; sosyologların, insan etkinliği (human agency) adını verdikleri, amaçlı davranışlar ile ev, okul, ibadet yeri, hükümet, iş, eğlence ve iletişim medyası vb. çeşitli organizasyonlar arasındaki etkileşim ile ilgilenmektedir.

Eğer, popüler, klişe bir bilimsel araştırmaya ilgi göstermiş iseniz, sosyolojinin; can sıkıcı, günlük hayat gerçeğine uygun olmayan, heyecanlı fikirlerin istatistiksel ilişkiler ile yer değiştirdiği, can sıkıcı insanlar tarafından toplanmış, cansız ve kuru bir koleksiyon olmasını bekliyor olabilirsiniz. Eğer sizin korkunuz bu ise, sizi hoş bir sürpriz bekliyor. Sosyologların ilgilendiği sorular şunları da kapsıyor:

- O.J.Simpson, silahını başına dayayıp araba sürerken, Los Angeles otobanına toplanan ve bağrıışan kalabalığı yol kenarına getiren neydi?
- Hangi meslekler daha saygındır ve niçin?
- Erkek veya kadın kardeşlik topluluklarına üyelik, insanların yemek yeme biçimlerine etki eder mi?
- Geleneksel olarak kadın mesleği kabul edilen mesleklerde çalışan erkekler, özel zorluklar ile karşılaşır mı?
- Cinsiyetler hakkında okulda ne gibi bilgiler öğrenilir?
- İnsanlar, geceleri, gündüzleri olduklarından daha mı az yardımsever ve dostça olurlar?

Yukarıdaki soruların da gösterdiği ve bazen küçük boylu gazetelerde de işlendiği gibi, sosyologların merakı; hem geniş hem de herkesin ilgilendiği konulara odaklanmaktadır. Küçük gazetelerin aksine, şüphesiz sosyoloji; insanı ne gıdıklamaya, ne de havalı, gösterişli hale getirmeye

çalışmaktadır; onun odağı, fantezilerden ziyade gerçekliklerdir. Bununla birlikte, onun kıvılcımları tutuşturmasıyla ortaya çıkan fikirlerin değişimi, enerji veren, çok defa tutku oluşturan, aynı zamanda hem entelektüel olarak meydan okuyucu, hem de ödüllendirici niteliktedir.

Çağlar boyunca felsefeciler, teorilerinin bilimsel yöntemlerle geçerliliğini test etmeden, toplum ve sosyal davranışlar hakkında spekülasyonlarda bulunmuşlardır. Bu tür yöntemleri kullanmak, sosyolojiyi sosyal felsefeden ayırt etmektedir. Sosyoloji, 19. yüzyılda, sanayi devriminin ve doğal bilimlerin gelişmesi sonucu ortaya çıkan değişimlerin bir ürünü olarak başlamıştır. O zamanlarda üç ünlü kişi; “Toplum nasıl ilerler” sorusunu sormuş ve üçü de farklı bir cevap vermiştir. Sosyoloji kelimesini ilk defa kullanan Fransız filozofu August Comte (1798-1857), bütün toplumların; dini, metafizik ve bilimsel olmak üzere 3 aşamadan geçtiklerine, sosyoloğun rolünün de toplumun ilerlemesine rehberlik etmek olduğuna inanmıştır. İngiliz filozof Herbert Spencer (1820-1903), toplumun, Darwin’ci süreç içerisinde doğal ayrışım ile ilerlediğini; “en uygun olanın ayakta kalacağını” ve dolayısıyla, insanların rehberliğine ihtiyaç olmadığını söylemiştir. Almanya doğumlu Karl Marx (1818-1883) ise, hem Comte’un hem de Spencer’in görüşlerini reddederek, ekonomik sömürünün, değişimin katalizörü olan sınıf çatışmasını beslediğini ileri sürmüştür.

Bunların hepsi, toplumun incelenmesinde bilimsel yöntem kullanılmasını övmüşler ise de, hiç birisi, bilimsel gözlem ve deneye başvurmamışlardır. Sosyolojiyi sosyal bir bilim olarak tanımlamada öncü olan Fransız sosyolog Emile Durkheim (1858-1917), yaklaşımını “Bilimsel Yöntemin Kuralları” isimli eserinde ortaya koymuştur. Durkheim; sosyologların, gözlenebilen ve ölçülebilen şeylere odaklanması gerektiğine ikna olarak, insanların sübjektif deneyimleri, inançları ve yorumlarının sosyolojik araştırma ve teoriletmeye uygun olmadığını söylemiştir. Onun ünlü Alman çağdaşı Max Weber (1864-1920) de bu görüşe karşı çıkmış, insan davranışı ile insanın algılama ve düşüncesi arasında göz ardı edilemeyecek kuvvetli bir bağ olduğunu, bilimsel gözlemin de; ancak, insanların düşünce süreçleri ve değerlerinin, samimi bir şekilde anlaşılmaya çalışıldığında anlamlı olabileceğini ileri sürmüştür.

1900'lere kadar, Amerika Birleşik Devletlerindeki sosyolojik vurgu, Avrupa'daki benzerlerine kıyasla daha az teorik, daha fazla pratik olmuş ve belli sosyal problemleri çözmeye daha fazla yönelmiştir. Yüzyıl boyunca teorisyen ve pratisyenler; öznelciler ile nesnelciler arasında zaman zaman anlaşmazlıklar yaşanmıştır; ancak bugün (belki de geçici olarak) çatışan görüşler arasındaki fikir birliği, bir dengeden yanadır. Çağımızdaki ünlü anlaşmazlıklardan birisi, sosyal dinamikler konusu; yani toplumda, bilinen hangi kuvvetlerin daha etkili olduğu ve etkilerini nasıl ortaya koydukları ile ilgilidir. İşlevselciler, toplumun çeşitli organlarının (aile, okul vs.) ittifakla istikrar sağlayabildiğine inanmaktadırlar. Sembolik etkileşimciler, bireysel yorumların ve etkileşimlerin, organların işbirliğinden daha önemli olduğu görüşündedirler. Çatışmacı teorisyenler; çatışmanın, sosyal hayatın merkezindeki odak noktası ve değişimin de katalizörü olduğunu ileri sürmektedirler. (Marksistler ve Neo-Marksistlerde, özel çatışma konusu, sınıfsal çatışmadır.) Feministler ise; en köklü sosyal gerçeğin, erkeklerin kadınlar üzerindeki hâkimiyeti olduğuna ve en büyük zorunluluğun da kadınların şikâyetlerini telafi etmek olduğuna inanmaktadırlar. Bu görüş farklılıkları, sadece normal tartışma alanlarında ortaya çıkmamakta, aynı zamanda araştırma kararlarının temelini de oluşturmaktadır.

Basmakalıp projelerle oluşturulmuş tozlu veri koleksiyonlarından ziyade sosyoloji, değişen sosyal şartlara cevaplar vererek, yaşama gücünü elinde tutmaktadır. 1960'lı yıllarda, Amerikan gençliğinin isyanı, çocukların sosyalleşmesinden, anne-baba ilişkilerine doğru, sosyolojik araştırmalarda bir artış ortaya çıkarmıştır. Son 20 yılda, yaşlı nüfusun yüzdesi artarken, araştırmacılar; yetişkinler ile anne babaları arasındaki ilişkiler konusuna yönelmiştir. İş yerlerinde evli kadınların sayılarının artması, çocukların bakımı ve ev işlerinin yapılmasındaki paylaşımın dengelenmesi sorununu ortaya çıkarmıştır. Aynı şekilde, son 50 yılda boşanma ve yeniden evlenme oranlarının artması ile yeni sosyal problemler; örneğin, boşanma durumundaki ekonomik paylaşımlar, çocuklar ile üvey anne-baba ve üvey kardeşler arasındaki gerilimler dikkat çekmiştir.

Yeni araştırma bulguları düzenli olarak yayınlanmakta, mevcut sosyolojik yorum, teori, kavram ve yaklaşımlar da aynı şekilde test edilmeye devam edilmektedir. Alandaki yeni teorilerin etkili olduğuna önemli bir örnek, sosyolojideki feminist teorinin gelişmesidir. Feminist bakış açısını merkeze alarak ortaya konulan iddia şudur: Sosyolojik araştırmalar (ki diğer alanlarda da durum aynıdır) geleneksel olarak kadının tarihteki rolünü, sosyalleştirme, eğitim ve işe almadaki cinsiyet ayrımcılığının etkisini göz ardı edip önemsizleştirmiştir. Bu durum, canlı (bazen kızışan), sürekli bir tartışma ortaya çıkararak bütün sosyoloji literatürünün yeniden incelenmesine neden olmuş ve araştırmaların odağını genişletmiştir.

Bu hassas durumda, bir kişinin, uygunsuzluk veya gözden kaçan bir çelişkiyi yeniden tanımlaması veya var olan bilgiyi, yeni ve heyecan verici bir biçimde uygulaması veya eski denilerek göz ardı edilmiş bir fikirde, çağdaş teori ve uygulamalarda olmayan yeni bir kavrayışın olduğunu keşfetmesi mümkündür. Yeni başlamış bir sosyoloji öğrencisi olsanız bile; asgari düzeyde bir bilgi sahibi olduğunuzu kabul ederek, diyoruz ki, sürüp giden bu tartışmaya katılmanız için **siz de hoş geldiniz:**

- Öncelikle, sorunlara karşı meraklı olmanız ve sorularınıza, doğru ve tam cevapları bulabilmeniz için zaman ve çaba ayırmanız gerekmektedir.
- İkinci olarak, fikirleri; sizin önceki fikirlerinize veya güncel, entelektüel moda düşüncelere uyup uymadığına bakarak değil de, delillere bağlı olarak değerlendirmede bulunma alışkanlığına sahip olmalıydınız veya bu alışkanlığı kazanmaya istekli olmalısınız.
- Son olarak, bilginizin sınırlarının farkında olmalı ve başkalarından öğrenmeye istekli olmalısınız. Bu, her okuduğunuzu ya da her dinlediğinizi kabul etmelisiniz anlamında değildir elbette. Aksine, **bu kitabın amacı;** bütün iyi sosyologların yaptığı gibi, sizin de bağımsız düşünmenize, analiz için değerli fikirleri seçebilmenize, keskin sorular sorabilmenize, uygun araştırmalara başvurabilmenize (bazı durumlarda kendi araştırmalarınızı yapabilmenize), anlamlı sonuçlara ulaşabilmenize ve fikirlerinizi ikna edici bir şekilde sunabilmenize yardımcı olmaktır. Bu gereklilikler, çok aşıkâr ve söylenmesi basit görünebilir; fakat onlarca yıldır; popüler kültür, bunun aksine görüşleri teşvik etmiş, birçok kimse de bu mesajlardan etkilenmiş görünmektedir. (Bu görüşlerin en yaygın olanları, bu kitabın çeşitli bölümlerinde tartışmaların odağı olacaktır.)

1.1. SOSYOLOJİ'DEKİ YAYGIN KONULAR

Daha önce de belirttiğim gibi, sosyoloji, ezberlenecek bir gerçekler koleksiyonu değil, aksine sosyal bakımdan önemi olan konuların sürekli bir şekilde sorgulanmasıdır. Genel olarak, farklı araştırmaların, çok farklı perspektif ve ilgilerden hareket etmesi nedeniyle; diğer alanlarda olduğu gibi, sosyolojide de karşıt görüşler bulunmaktadır. Örneğin,